

“La marxa d’Imaz és un pas més en la ruptura de la imatge de partit d’ordre del PNB”

Ander Gurrutxaga (Barakaldo 1956) és catedràtic de Sociologia de la Universitat del País Basc. Autor del llibre ‘Del PNV a ETA: la transformación del nacionalismo vasco’ (1996), analitza a fons la retirada de Josu Jon Imaz, i el passat, el present i el futur del PNB en una societat que, a parer seu, difícilment acceptaria majoritàriament un referèndum com el que proposa el lehendakari Ibarretxe.

El president del PNB, Josu Jon Imaz, s’acomiadava, en principi definitivament, de la vida política i del seu càrrec, amb un comunicat que va fer arribar a alguns mitjans de comunicació dimecres de la setmana passada. Havia accedit al càrrec després de guanyar sobre el

sector sobiranista de Joseba Egibar. Ara el partit ha de triar nou candidat, i la tensió interna no sembla disminuir.

—Era una retirada previsible, la del president del PNB, Josu Jon Imaz?

—N’hi havia alguna possibilitat, perquè realment el debat i la crítica interna, més que no externa, al seu lideratge, ja feia temps que durava. Hi havia molts indicis que alguna cosa passava dins el partit. Ara bé, ha sobtat una decisió tan dràstica, perquè no és solament que no es torni

a presentar al proper Congrés per a presidir l'EBB un cop esgotat el seu mandat, sinó que hi ha una segona part, tant o més important: que es retira de la vida política. Els dos factors units fan la sensació d'una situació no prevista, a la qual el PNB no s'havia enfrontat mai fins ara; no hi ha tradició per a saber com abordar aquesta mena de dificultats.

—**La decisió d'Imaz és del tot definitiva, a parer vostre?**

—No ho sé, de moment ell diu que és definitiu, però en el futur Déu dirà què pot succeir.

—**S'ha parlat d'una hipotètica estratègia del sector d'Imaz de col·locar un candidat d'un cert consens, com podria ser Inigo Urkullu, perquè prepari el terreny a fi que el 2009 Imaz torni com a candidat del PNB a les eleccions basques.**

—A mi em sembla d'un maquiavel·lisme excessiu, sobretot perquè Urkullu és un líder amb molt de prestigi i autoritat. No és en absolut un home de palla, al contrari, és probablement el líder que en aquests moments compta amb més poder. Fa molts anys que és a l'aparell del partit i coneix molt bé la societat basca. Sempre ha demostrat que és un home a l'altura de les circumstàncies.

—**Ens trobem davant d'una disputa ideològica, més enllà de les tradicionals lluites entre l'aparell del partit i el braç institucional per aconseguir poder. Aquesta situació posa en evidència que les dues ànimes que té el PNB no són compatibles?**

—Efectivament, té dues ànimes que conviuen pràcticament des de la fundació, ara fa un segle. Però crec que en aquest moment hi han confluït dos factors. Per una banda, un debat ideològic que mai no ha acabat de tancar-se de manera clara, que sempre s'ha mantingut a través de mitjans de comunicació, però que no sembla que internament hagi solidificat prou. I d'una altra banda, hi ha hagut un qüestionament del lideratge d'Imaz des de 2004, en què sortí escollit per una majoria estreta. Imaz no ha tingut ni el temps ni la tranquil·litat exigibles per a poder-se consolidar.

—**Què significava Imaz en la línia**

ideològica del PNB quan fou escollit president de l'EBB?

—El seu lideratge significava una profunda renovació generacional. Succeeix a qui havia estat el líder del nacionalisme basc tradicional els darrers tretze anys, Xabier Arzalluz, i surt escollit en contra del candidat d'Arzalluz, Joseba Egibar. Però Imaz probablement tampoc no hauria tingut mai la majoria suficient per a poder consolidar el seu lideratge, i tampoc no li ho han deixat fer.

—**És doncs, una victòria de l'ànima sobiranista del PNB?**

—S'haurà de veure aquests mesos vinents, que seran molt importants dins el PNB. Hem d'esperar a veure què passa al Congrés del desembre, perquè les coses no són clares. No sabem qui s'hi presentarà, ni tampoc què diran les bases del partit sobre les ponències que en aquests moments ja es reparteixen. Perquè en definitiva la política són resultats, i no sabem què passaria si el PNB a les eleccions generals no obtingués els resultats que espera, o a les eleccions basques de 2009. Encara hi ha un seguit d'incògnites que ens impedeixen de fer anàlisis determinants sobre aquesta qüestió.

—**Així, les dues ànimes poden continuar compartint cos sense posar-lo en perill?**

—Jo crec que les dues ànimes del PNB han demostrat que són compatibles. Passa que hi ha conjuntures en què les dues ànimes tenen més capacitat de mantenir una entesa cordial, i en unes altres circumstàncies les dues ànimes s'enfronten i no acaben de presentar mai una proposta de mínims comuns. I al final sempre acaba guanyant el partit, que es presenta com un ens que està per damunt dels subjectes i que és la interpretació que fa el que sempre acaba guanyant. I això és el que passarà després de la

crisi que suscita la marxa d'Imaz: que serà el partit, més partit.

—**Al PNB sempre hi manarà l'aparell del partit?**

—L'estructura del partit és clau, és una estructura comunitària, gairebé metafísica, que apareix sempre com el gran instrument per a mediar en aquesta ambigüitat amb la qual el PNB tradicionalment ha operat, i que ha donat resultats bons.

—**Com queda el lideratge del lehendakari Ibarretxe després de la sortida d'Imaz?**

—Aparentment, el lehendakari en surt reforçat, però hem d'esperar els resultats que obté el PNB en el pla institucional i què passa dins del mateix partit, qui hi pren el relleu i en quina direcció vol avançar el partit.

—**I Joseba Egibar, el líder del sector més sobiranista del PNB, pot trobar-se més portes obertes?**

—Egibar també és una figura indiscutible a Guipúscoa i, entri o no a la cursa successòria de la presidència de l'EBB, continuarà tenint un gran predicament dins del partit.

—**La marxa d'Imaz facilitarà en algun sentit que la proposta d'Ibarretxe de dur a terme un referèndum d'autodeterminació arrelli més en el PNB?**

—La proposta d'Ibarretxe continua essent molt indeterminada. Un referèndum, però com, de quina manera i per a què, amb quin contingut? Crec que la proposta té encara un llarg recorregut per fer. Ara mateix no és gran cosa més que una formulació genèrica. No se sap què es pretén amb aquesta proposta, perquè no se sap ben bé si és una proposta que ajuda a resoldre problemes o si permet que es quedin estancats i no es resolguin els problemes que té una societat tan plural com la basca. Tinc molts dubtes que aquest sigui el camí més adequat, perquè segur que

“Les dues ànimes del PNB han demostrat que són compatibles. Però hi ha conjuntures en què tenen més capacitat de mantenir una entesa cordial i unes altres en què s'enfronten”

un sector important de la societat s'hi oposaria.

—Zapatero s'ha quedat sense un interlocutor per a ell vàlid a Euskadi, en tant que Imaz apostava pel pactisme amb l'estat. L'estat farà pressió en algun sentit perquè el successor assegurí aquest pactisme?

—Totes les dades que tenim indiquen que si alguna vegada s'ha intentat alguna maniobra, mai no ha funcionat, i fins i tot ha estat contraproduent. S'ha de deixar que el PNB tingui el seu debat i triï amb total llibertat. I d'allò que en surti, el PSOE i el PSE hauran d'encarar com sempre les relacions amb el PNB, que recordo que varen ser modèliques amb Arzalluz al capdavant i encara avui hi ha forts vincles. La transversalitat al País Basc no és un invent d'ara; hi és des del primer dia de la transició.

—La societat basca continua percebent el PNB com la força hegemònica i d'ordre?

—És una qüestió molt interessant. A les darreres eleccions municipals va fer la sensació que aquesta mena de monopoli que identificava PNB amb bon govern i eficient, un partit d'ordre que dóna seguretat, s'esquerdava d'alguna manera, i tenia repercussió electoral en alguns ajuntaments. Allò que havia estat el punt fort del PNB, el maneig de la micropolítica i la capacitat de connectar el *micro* amb el *macro*, s'esquerda.

—La marxa d'Imaz pot tenir alguna repercussió electoral?

—Em fa l'efecte que pot significar una factura electoral, tot i que petita. Crec que la marxa d'Imaz és un pas més en la ruptura de la imatge del PNB com a partit d'ordre, quelcom d'impenetrable i eficient que funcionava amb gran austeritat. Són més de trenta anys governant, i això lògicament desgasta, perquè sempre estàs exposat a l'opinió pública.

Perquè al PNB no tan sols el voten nacionalistes convençuts, també el voten gent d'ordre i genèricament basquistes. Probablement, aquesta mena d'actuacions d'un líder com Imaz, que havia impactat molt bé fora del seu partit, doncs poden passar factura al PNB amb la seva absència. Molts pensaran: "Com puc votar

un partit que és capaç de cremar en menys de quatre anys un líder com Imaz, i que no sap assegurar-ne el relleu generacional?"

—Joseba Egibar també assegurava el relleu generacional al PNB.

—Imaz havia intentat modernitzar el partit i havia tingut molta cura de les formes i la política, i havia demostrat que la política es pot entendre com un servei públic. I ara es posa en relleu, amb la seva marxa, no tan sols el fracàs d'una forma d'entendre la modernització del discurs ideològic, sinó la manera d'entendre les formes i l'ètica en la política.

—Les relacions entre el PSE i el PNB poden quedar modificades sense l'interlocutor Imaz?

—És que fins ara, les relacions, al marge de les bones paraules als mitjans de comunicació, tampoc no s'havien concretat en res. Un dels

grans problemes que va tenir Imaz al partit és que mai no va aconseguir cap acord amb el PSOE, i la qüestió de Navarra és una espineta clavada al cor del PNB.

—I amb l'esquerra abertzale, s'hi podria esperar un acostament?

—En la mesura que l'esquerra abertzale no trenqui definitivament amb ETA i comenci un procés de normalització, no hi pot haver relacions. I crec que aquesta posició la compartirà qualsevol candidat que succeeixi Imaz, no hi haurà diferències.

—Qui és la figura clau del PNB?

—No crec que hi hagi una única figura clau. Per a mi, la figura clau del PNB és el PNB, el partit com a unitat, amb tot el seu poder enorme, que és molt més que un instrument d'acció política.

Gemma Aguilera

